

REGIONAL KULTURSKOLESAMVERKAN I PRAKTIKEN

Lärdomar från Arvsfondprojektet
Kulturskola i hela landet

KULTURSKOLERÅDET

Kulturskolerådet är en ideell, partipolitiskt och fackligt obunden förening där kommuner samverkar före en tillgänglig och högkvalitativ kulturskoleverksamhet.

Vår vision är att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamhet av hög kvalitet och tillgänglighet.

Kulturskolerådet bildades 1996 (då under namnet Sveriges musik- och kulturskoleråd, SMoK) och har idag omkring 90 procent av landets kommuner som medlemmar.

Organisationen verkar genom omvärldsbevakning, kurser och konferenser, opinionsbildning och olika utvecklingsprojekt till stärkta förutsättningar för landets kulturskolor. Kulturskolerådet arrangerar bland annat återkommande Kulturskoledagarna.

Läs mer på www.kulturskoleradet.se

OMSLAGSFOTO: Dreamstime

Kulturskolerådet | Box 190 | 101 23 Stockholm
E-post: generalsekreterare@kulturskoleradet.se | www.kulturskoleradet.se

INNEHÅLL

INLEDNING	4
VARFÖR REGIONAL KULTURSKOLESAMVERKAN?	6
Samverkan som strategi.....	6
Barn och ungas kulturutövande – prioritet för kommuner och regioner.....	7
Positiv inställning till regional samverkan.....	7
ORGANISATION OCH FINANSIERING	9
Form och innehåll bestäms tillsammans.....	9
Informell och formell regional samverkan.....	9
Frivilligt initierad.....	9
Regionens roll varierar.....	9
Finansiering av samverkan.....	10
En samordnande funktion.....	10
Kulturskolecheferna – ett viktigt nav.....	10
Regional kulturskoleförening.....	10
Kommunallagens möjligheter och begränsningar.....	10
REGIONAL KULTURSKOLESAMVERKAN I PRAKTIKEN	13
Regionalt (digitalt) kursutbud.....	13
Ensemble och orkester.....	13
Fördjupning och ”talangutveckling”.....	13
Läger, lov- och temaaktiviteter.....	14
Publika evenemang.....	14
Regionala ämnesnätverk för pedagoger.....	14
Kompetensutveckling för kulturskolans medarbetare.....	14
Delade tjänster.....	16
Stärkt systematiskt kvalitetsarbete.....	16
LÄRDOMAR OCH MEDSKICK	17

INLEDNING

Regional samverkan mellan kulturskolor är ingen ny företeelse. I många län har det sedan länge funnits nätverk mellan kulturskolechefer för erfarenhetsutbyte och samverkan kring orkestrar, kompetensutvecklingsdagar för pedagoger och evenemang. På senare år har dock den regionala nivån kommit att utgöra en alltmer betydelsefull samverkansarena för kulturskolan. Både från kommunalt och regionalt håll har under senare år nya och fördjupade former av regional kulturskolesamverkan tagit form med det övergripande syftet att skapa bättre möjligheter för barn och unga att utöva kultur.

Under 2019–2021 har Kulturskolerådet med stöd av Allmänna Arvsfonden fått möjligheten att ta ytterligare steg för att utveckla den regionala kulturskolesamverkan både till form och innehåll. *Projektet Kulturskola i hela landet – bättre villkor för barns kulturutövande genom samarbete* har skapat möjligheter att pröva och implementera nya samverkansformer, arbetssätt och metoder. Det övergripande

syftet har varit att genom samverkan ge fler unga bättre uppväxtvillkor och bryta utanförskap genom kulturutövande. Projektet har bedrivits genom tre delprojekt i Norrbotten, Västmanland och Örebro län och gett resultat - både direkt för barn och unga men också i form av utvecklade arbetssätt och ett lärande för de som medverkat.

I denna skrift summerar vi några av de huvudsakliga slutsatserna och lärdomarna från projektet. Syftet är att sprida erfarenheter och idéer som kan bidra till givande och förstärkt regional kulturskolesamverkan på fler håll i landet.

Tack till samtliga projekt-koordinatorer: Peter Tikkanen & Karin Einesfors i Örebro, Madelene Ulfberg & Kella Næslund i Västmanland och Åsa Lundmark i Norrbotten

*Torgny Sandgren
generalsekreterare, Kulturskolerådet*

LÄS MER

Här kan du läsa mer om [Arvsfondsprojektet kulturskolesamverkan](#) i de tre deltagande regionerna [Norrbotten](#), [Västmanland](#) och [Örebro län](#). Du hittar även filmer, rapporter och kontaktuppgifter på projektsidan.

Foto: David Berjlund

VARFÖR REGIONAL KULTURSKOLESAMVERKAN?

I projektet *Kulturskola i hela landet* har de tre regionerna vänt och vridit på vad kulturskolesamverkan kan vara genom att testa olika arbetssätt och vägar framåt för att skapa långsiktigt fungerande samsamarbetsstrukturer. Även i tidigare projekt och samverkansarbeten inom kulturskolan finns lärdomar att dra om vad syftet med regional kulturskolesamverkan kan vara och vilka mervärden det kan ge.

SAMVERKAN SOM STRATEGI

Genom alla tider har kulturskolan samarbetat med andra för att skapa mer och bättre verksamhet för sina målgrupper. På temat samverkan har Kulturskolerådet tidigare formulerat sig så här i skriften **Kulturskolans roll och förutsättningar**.

”Genomtänkt samverkan är en central framgångsfaktor i utvecklingen mot en än mer kvalitativ och effektiv kulturskoleverksamhet som är relevant för fler. Samverkan är ofta ett av flera verktyg som kulturskolor använder sig av för att uppnå sina mål – och samverkan behöver just ske med ett tydligt och uttalat syfte. Det kan handla om samverkan kring allt ifrån lokaler, kompetens, viss verksamhet men också med ambitionen att nå nya målgrupper och kunna vidga verksamheten till fler ämnen. I en hållbar samverkan vinner alla involverade parter på ett eller annat sätt på samarbetet.”

Arvsfondsprojektet *Kulturskolan i storstan* som avslutades 2020 hade samverkan som övergripande tema. I slutrapporten **Samverkan som strategi** sammanfattades syftet med just regional kulturskolesamverkan så här:

”Regional samverkan drivs ofta utifrån en ambition om en mer resurseffektiv, bred och varierad kulturskoleverksamhet. Drivkraften för enskilda kulturskolor att söka sig till andra kommuner för samverkan handlar ofta om att kunna erbjuda mer och bättre verksamhet för kommunens barn och unga.”

Syftet med regional kulturskolesamverkan bör alltså precis som all annan samverkan ses som ett medel för att nå uttalade mål. I kulturskolans värld handlar det ofta om mer eller bättre kulturskoleverksamhet. Samverkan kan också vara en av flera strategier för att kunna bibehålla viss verksamhet i tider där kommunens resurser ska räcka till en åldrande befolkning.

EXEMPEL: Det regionala kulturskole-samarbetet i Örebro län har formulerat följande gemensamma mål.

Samverkan mellan barn och unga: Vi vill ge barn och unga, i hela länet, ökad möjlighet till en varierad, breddad och fördjupad kulturutövning. Visionen är att alla barn och unga i Örebro län, oavsett förutsättningar, har möjlighet att utöva kultur i verksamhet präglad av hög kvalitet och tillgänglighet, inom valfri konstform och relevant kunskapsnivå.

Samverkan mellan pedagoger och chefer: Vi vill ge personal och chefer, i hela länet, möjlighet till kollegialt utbyte, att sprida kunskaper och erfarenheter samt fortbildning. Kunskap och kompetens som finns lokalt ska komma hela länet till del.

Samverkan med externa kulturaktörer: Vi vill genom ökad samverkan med andra

kulturaktörer i länet ge möjlighet till alla länets barn och unga, oavsett förutsättningar, att både uppleva och utöva kultur av hög kvalitet, tillgänglighet, fördjupning, bredd och variation.

BARN OCH UNGAS KULTURUTÖVANDE – PRIORITET FÖR KOMMUNER OCH REGIONER

För en region kan ett engagemang för kulturskolorna i länet bygga på en tydlig prioritering av barn och unga och deras rätt till kulturutövande. Givet att man ser de kommunala kulturskolorna som viktiga aktörer för att säkra denna rättighet blir en satsning på att stärka och stödja kulturskolorna en satsning i enlighet med de egna målen och prioriteringarna. Här går de kommunala och regionala målen ofta ihop. Kommunernas barn och unga är också länets barn och unga och därmed en gemensam angelägenhet.

POSITIV INSTÄLLNING TILL REGIONAL SAMVERKAN

Erfarenheterna från *Kulturskola i hela landet* vittnar om en i stort positiv erfarenhet av

LÄS MER

Kulturskolerådet har återkommande gått igenom de regionala kulturplanerna för att se vilken roll som kulturskolan har i den. I den senaste **genomgången från 2020** konstaterades att kulturskolan nu var omnämnd i alla regionala kulturplaner och att dess roll, även om den fortsatt var begränsad, successivt ökat över tid.

regional samverkan – särskilt då man som pedagog eller ledare kommer i gång med den och får börja känna på vilken nytta den kan ge i praktiken. De flesta tycks vara överens om den potential exempelvis i form av mer varierat utbud, breddad rekrytering och ökad kvalitet som regional samverkan över tid kan bidra med men ser också de utmaningar som den medför.

”Det som har fungerat bra är främst dialogen med kulturskolechefer och pedagoger, där man, trots att det finns hinder och svårigheter, ser att en utökad samverkan både kring elevplatser, pedagogresurser och med civilsamhället rymmer stor potential och är något man upplever att länets kulturskolor bör fortsätta att sträva mot. De hinder som har dykt upp har sällan eller aldrig handlat om ovilja, känsla av orättvisa eller liknande, utan varit av strukturell art såsom organisation, finansiering och hur det kommunala uppdraget önskar dra nytta av respektive avgränsa sig från, det regionala kulturuppdraget.”

Karin Einefors

Foto: Ulrika Vallgård

ORGANISATION OCH FINANSIERING

En regional kulturskolesamverkan kan se ut på många olika sätt och definieras i dialog mellan de aktörer som väljer att vara del av den. Det finns inte en mall som passar alla regioner, utan samverkan är något som behöver utformas på ett sätt som är anpassat utifrån den aktuella regionens förutsättningar och behov. Det kan exempelvis handla om huruvida alla eller bara vissa kommuner vill ingå, vilken roll regionen ska ta och hur finansieringen ska struktureras. I projektet har en samordnande funktion och ett regionalt chefsnätverk samt även ämnesnätverk varit avgörande framgångsfaktorer för samverkan.

FORM OCH INNEHÅLL BESTÄMS TILLSAMMANS

Regional kulturskolesamverkan innebär någon form av samarbete mellan kulturskolor i närliggande kommuner. Ofta är det ett län som utgör arenan för en mer formell regional samverkan men mellankommunal samverkan kan också ske över länsgränser. Om den regionala kulturskolesamverkan primärt fungerar som ett stöd till kulturskolorna, som ett komplement till kulturskolorna, eller med jämvikt mellan båda delarna, ser också olika ut. Det finns med andra ord inte *en* definition av vad regional kulturskolesamverkan är utan dess form och innehåll bestäms tillsammans av de aktörer som ingår i den.

INFORMELL OCH FORMELL REGIONAL SAMVERKAN

Samverkan kan ske både genom spontana och tillfälliga aktiviteter men också i en mer strukturerad form. Informell regional kul-

turskolesamverkan kan i sin enklaste form vara ett samtal mellan kulturskolechefer i två kommuner. Mer formell samverkan innebär att samverkan på något sätt har gemensamma, fastslagna mål och spelregler. Det är denna typ av mer medveten och uttalad samverkan som både projektet och denna skrift fokuserar på.

FRIVILLIGT INITIERAD

Det är upp till varje kommun och region att avgöra om de vill initiera eller ingå i någon form av mer formell regional samverkan rörande kulturskolefrågor. Initiativet till regional kulturskolesamverkan kan både komma från kommunalt och regionalt håll. Det är vanligast att initiativet till stärkt regional samverkan initieras från kommuner och genom samtal i befintliga chefsnätverk. Det är i huvudsak denna väg som samverkan tagit form i Norrbotten, Västmanland och Örebro.

REGIONENS ROLL VARIERAR

Vilken roll regionen tar i en regional kulturskolesamverkan varierar. Vissa regioner engagerar sig på ett ytterst begränsat sätt och andra mer aktivt. Om man väl har bestämt sig för att stödja kulturskolorna kan det ske med olika ambitionsnivå. Det kan handla om att:

- Fördela bidrag till kulturskoleverksamhet i länet
  - Arrangera eller medarrangera aktiviteter
  - Samordna kommungemensamma behov
  - Agera strategisk partner och verksamhetsutvecklare
  - Föra in skrivningar om regional kulturskolesamverkan i den regionala kulturplanen
- I projektet har regionerna stöttat initiati-

ven både i form av finansiering och genom att på olika sätt tillgängliggöra sitt utbud och sin kompetens till kulturskolorna i regionen.

FINANSIERING AV SAMVERKAN

Finansieringen av den regionala samverkan har bestått av både medel från alla de medverkande kommunerna och bidrag från regionen. Under projekttiden har delar av finansieringen också bestått av medel från Arvsfonden. Samtliga regioner har under projekttiden hittat en finansiering för fortsatt regional kulturskolesamverkan, dock skiljer det sig mellan regionerna hur pass temporär eller långsiktig lösningen är. Det består dels av finansiering av den samordnande funktionen, dels av vissa gemensamma initiativ. Att söka ytterligare medel gemensamt inom samverkan kan också vara en del av en finansieringsmodell, exempelvis för att delfinansiera gemensamma projekt eller kunna bedriva avgiftsfri regional kursverksamhet.

EN SAMORDNANDE FUNKTION

I alla de tre delprojekt som ingått i Arvsfondprojektet har det funnit en sammanhållande funktion, någon form av kulturskolesamordnare, som drivit och hållit ihop samverkan. Att ha en samordnande funktion som har överblick och ansvar för att sammankalla de medverkande aktörerna har varit en tydlig framgångsfaktor i projektet. I Norrbotten är denna funktion anställd på regionen. I Västmanland och Örebro län är funktionerna placerade på en kommunal kulturskola men regionerna är medfinansierare.

KULTURSKOLECHEFERNA – ETT VIKTIGT NAV

De regionala chefsnätverk som finns i de flesta län utgör ofta en viktig utgångspunkt och ett nav för en utvecklad regional kulturskolesamverkan. Det har också varit fallet i projektet. Det är gentemot denna grupp och i dessa mötesforum som planerna för den regionala samverkan utvecklats och där arbetet fortlöpande följs upp och utvärderas. En nära dia-

log med och mellan cheferna är också viktig för att säkerställa att den regionala samverkan verkligen förstärker varje enskild kulturskolas arbete och inte är något som sker vid sidan om den ordinarie verksamheten.

REGIONAL KULTURSKOLEFÖRENING

Ett sätt att formalisera samverkan har varit att bilda en regional kulturskoleförening. Då kan samverkan struktureras och utvecklas inom föreningen. Syftet kan vara att underlätta och tydliggöra formerna för samarbetet och göra det möjligt att söka medel riktade till ideella föreningar.

KOMMUNALLAGENS MÖJLIGHETER OCH BEGRÄNSNINGAR

Att samverka regionalt medför möjligheter men har också sina begränsningar. Kommunallagen hindrar exempelvis kommuner från att subventionera boende i annan kommun – strikt tolkat erbjuda subventionerad verksamhet såsom kulturskoleverksamhet till boende i andra kommuner.

Det finns dock lösningar på dessa frågor. Genom att avtalsreglera samarbetet på ett sätt som ger fullt kostnadstäckande interkommunal ersättning och utan vinstintresse kan deltagande i kulturskolor över kommungränser utvecklas på ett hållbart sätt. För att samverkan ska kunna utvecklas över tid kan det överlag vara bra med ett politiskt inriktningsbeslut som säger att kommunen kan samverka över gränserna i de fall det är till gagn för kommuninvånarna och därmed för kommunen.

EXEMPEL: Örebro län har under projektet utrett frågan om vilken typ av mellankommunal samverkan som är lättare respektive svårare utifrån kommunallagen. Utredningen visar att mindre elevströmmar mellan olika kommuner och framför allt för kostnadsfri verksamhet sällan utgör ett hinder. Mer omfattande mellankommunal samverkan kräver däremot utvecklade avtal eller föreningskonstruktioner mellan kommuner.

Foto: David Berjlund

Foto: Annelie Salmiinen

REGIONAL KULTURSKOLESAMVERKAN I PRAKTIKEN

Vad är det då som den regionala samverkan i praktiken kan innebära? Det kan handla om insatser som riktar sig direkt till barn och unga men också om insatser som på olika sätt stärker kvaliteten i kulturskolans arbete. Nedan ges en rad konkreta exempel.

REGIONALT (DIGITALT) KURSUTBUD

Att skapa ett kursutbud tillgängligt för barn och unga i hela länet är ett sätt att genom samverkan skapa något större än varje kulturskola kan göra var för sig. Digitala kurser är bland annat något som har prövats på i projektet. Samverkan handlar då om att utveckla kursen, sköta marknadsföring, anmälan och uppföljning. Det krävs också att man kommer överens och bekostar en pedagog som driver den.

Det digitala formatets uppenbara styrka är att det skapar en tillgänglighet som inte är beroende av geografi, vilket exempelvis gör det möjligt att undersöka och väcka intresse för nya ämnen på flera orter samtidigt. Det har också varit ett bra format under pandemin. Du kan delta oavsett var du befinner dig så länge du har uppkoppling och dator, surfplatta eller smartphone. Just därför har det även en funktion av att överbrygga psykosociala hinder, då det möjliggör att nå barn och unga som av olika skäl väljer bort att besöka en kulturskola fysiskt. Gitarr, film och skrivande är exempel på ämnen där digitala kurser skapats i projektet.

EXEMPEL: Skriv-online – en kurs i kreativt skrivande har under projektet genomförts i först i Västmanland och sedan i samarbete

mellan Västmanland och Norrbotten. Skrivande är ett relativt ovanligt ämne bland Sveriges kulturskolor som bedömdes kunna skapa naturliga samarbetsformer till andra ämnen i kulturskolan (skriva musik för sångelever, skriva manus för filmelever). Utvärderingarna var positiva. Deltagarna lyfte fram att få träffa andra med samma intressen som det bästa med kursen. Flertalet ville ha fler träffar och uppgifter och önskade också att kurser arrangeras under sommarlovet.

ENSEMBLE OCH ORKESTER

Orkester- och ensembleverksamhet kan ibland kräva samarbete över kommungränser – särskilt för mindre kulturskolor. För att kunna erbjuda möjlighet att spela i ensemble eller orkester krävs ofta samverkan över kommungränser. Inom det regionala samarbetet kan sådana verksamheter planeras och koordineras, exempelvis med stöd av en samordningsfunktion.

EXEMPEL: Både i Västmanland och Norrbotten finns sedan tidigare ungdomssymfoniorkestrar. I Västmanland har den regionala kulturskolesamverkan bland annat stöttat genomförandet av en höstlovs konsert med ungdomssymfonikerna. Örebro hade planer på att under projekttiden starta upp Örebro läns ungdomssymfoniker, ÖLUS. Idén blev på grund av pandemin uppskjuten till 2022.

FÖRDJUPNING OCH "TALANGUTVECKLING"

Precis som för ensemble och orkester kan regional samverkan också vara en lösning för

kulturskoledeltagare som vill utvecklas längre i sitt utövande än vad den enskilda kulturskolan kan tillgodose. Samverkan kan här innebära att enskilda elever kan erbjudas undervisning av pedagoger i andra kulturskolor. Det kan också innebära att man gemensamt i regionen arrangerar sammanhang, såsom masterclasses eller läger, där deltagare får träffa andra likasinnade ungdomar.

EXEMPEL: I Örebro län finns regionalt tillgängliga fördjupningslinjer till Karlskoga och Örebro kulturskola. Hit kan deltagare från andra kulturskolor söka sig för att få fördjupa sitt utövande. Under projektet har Örebro också arrangerat en så kallad ”gitarr-clinic” för länets gitarrelever och gitarrlärare. Evenemanget leddes av en professionell musiker.

LÄGER, LOV- OCH TEMA-AKTIVITETER

Exemplen är många på mer tillfälliga initiativ och aktiviteter för barn och unga som skapats genom regional samverkan. Läger, lovaaktiviteter och temahelger utgör tydliga exempel. Här kan samverkan både innebära att gemensamma resurser tas för att arrangera aktiviteterna. Det kan också vara så att kulturskolor turas om att arrangera aktiviteter tillgängliga för barn och unga i hela länet.

EXEMPEL: I Örebro arrangerade man under höstlovet ett digitalt musikkollo med fokus på musikproduktion. Syftet var att utforska nya arbetsätt och nå målgrupper som inte hittat till kulturskolorna. Tillsammans arrangerade man också ett lajvläger för länets drama- och teaterlever och lärare.

PUBLIKA EVENEMANG

Genom regional samverkan kan också gemensamma publika evenemang som konserter, föreställningar och utställningar arrangeras. Sådana genomförs ofta i samarbete med andra kulturaktörer, exempelvis regionens kulturinstitutioner och aktörer eller lokala bibliotek och föreningar.

EXEMPEL: Norrbotten har under projekt-tiden genomfört en digital blåsfest i 18 akter via Youtube. I den deltog fem ungdomsorkestrar samt några unga solister.

REGIONALA ÄMNESNÄTVERK FÖR PEDAGOGER

Regional samverkan gör det möjligt för kulturskolepedagoger inom olika ämnen att skapa kollegiala ämnesnätverk – arbetslag i vilka de kan utbyta erfarenheter, stärka varandra och ta initiativ till gemensamma aktiviteter. För vissa mindre kulturskolor är detta enda sättet för pedagoger att få ett kollegialt utbyte inom sitt ämnesområde. Uppbyggnad och stöd till ämnesnätverk för pedagoger kan vara ett tydligt sätt att inkludera och engagera pedagogerna i det regionala kulturskolesamarbetet.

EXEMPEL: I Västmanland har delar av verksamhetsbudgeten för samverkan satts av i en projektfrond. Från den kan de olika ämnesnätverken söka finansiering för att genomföra projektidéer på egna initiativ såsom elevprojekt, fortbildningsdagar och studiebesök. Projekten prövades sedan utifrån kriterier som utarbetats utifrån kulturskolesamarbetets övergripande målsättningar. Huvudsyftet med projektfinsieringen var att skapa samhörighet och samarbete över kommun – och i vissa fall även ämnesgränser. Under projekt-tiden har 10 av totalt 17 projektidéer kunnat genomföras.

KOMPETENSUTVECKLING FÖR KULTURSKOLANS MEDARBETARE

Årliga eller terminsvisa länsstudiedagar där alla länets kulturskolepedagoger deltar i gemensam kompetensutveckling har sedan länge funnits i många regioner. Dessa kan utgöra ett naturligt nav för samverkan – en återkommande träffpunkt. De kan användas både för fördjupning i särskilda teman men också ge pedagoger och ledare tid att tillsammans utveckla sin och kulturskolornas praktik.

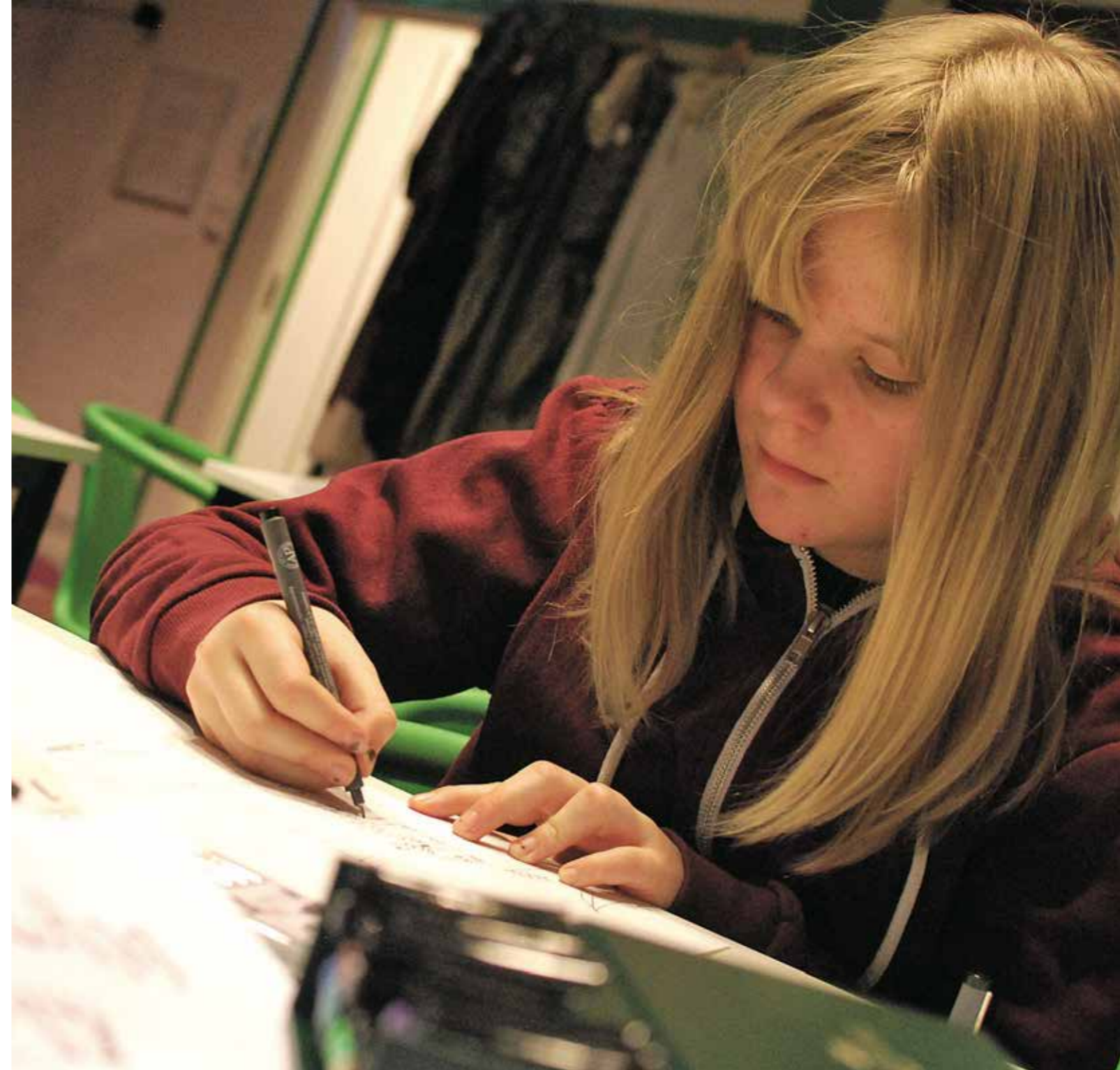

Foto: David Berjlund

Mer tematiska kompetensutvecklingsinitiativ underlättas också genom den regionala samverkan. Konsulenter på regional nivå kan exempelvis hålla i utbildningsinsatser för pedagoger i länets kulturskolor inom ämnen som dans och slöjd. Inom en region kan också tematisk satsning på frågor som delaktighet och inflytande och psykisk hälsa löpa som en röd tråd i de insatser som görs.

EXEMPEL: Västmanland har under projekt-tiden under sina terminsvisa länsstudiedagar skapat valbara föreläsningsspass på temat inkludering. Syftet har varit att väcka insikter, erbjuda utbildningsinsatser och skapa en attitydförändring – en motivation att kritiskt granska sig själva och sin egen verksamhet och föra dialog om fortsatta prioriteringar för ökad inkludering.

I Norrbotten har en särskild satsning gjorts på ungdomars psykiska hälsa genom kultur. Under projektet har ett 80-tal pedagoger utbildats i metoden Mental Health First Aid (MHFA). Utbildningen skedde i samverkan med regionala folkhälsocenter.

DELADE TJÄNSTER

Att dela på pedagogtjänster är ett sätt att samverka regionalt. Det kan till exempel ske genom att en kommun köper tjänster av en annan kommun men där pedagogen alltså är anställd hos en kommun. Ett annat alternativ är att pedagoger har deltidsanställningar i flera, ofta närliggande, kommuner. Viss koordinering krävs ofta i bägge dessa fall för att den praktiska arbetsvardagen ska fungera så smidigt som möjligt.

Ytterligare ett steg är att anställa pedagoger med uppdrag att driva kulturskoleverksamhet i hela länet. Det kan vara ett sätt att erbjuda verksamhet inom ämnen som varje kulturskola är för liten för att kunna erbjuda själva. Det kan också vara ett sätt att attrahera rätt kompetens genom att kunna erbjuda heltidstjänster. Delade regionala pedagoger kräver tydliga spelregler för exempelvis vad uppdraget innebär och hur arbetstiden ska fördelas mellan olika kommuner.

EXEMPEL: I Västmanland har två regionala filmpedagoger anställts med utvecklingsmedel från Kulturrådet. Syftet var att tillgängliggöra film som ämne i länets samtliga kulturskolor. Vid projektets start erbjöds film endast hos tre av nio kulturskolor. Uppdraget till den regionala filmpedagogen är att kompetensutveckla länets befintliga filmpedagoger, stötta kulturskolans utveckling eller implementering

av ämnet, knyta an till andra offentliga och privata aktörer inom film, samt bygga upp en länsgemensam teknikbank.

I Norrbotten delas en danspedagog mellan tre kommuner – ett initiativ som tagits genom den utvecklade regionala samverkan och som utökat kulturskolornas utbud.

STÄRKT SYSTEMATISKT KVALITETSARBETE

Regional kulturskolesamverkan kan också på olika sätt bidra till en förstärkning av kulturskolans systematiska kvalitetsarbete. Genom att tillsammans utveckla metoder, enkäter och praxis kan kulturskolorna både tillsammans och var för sig följa upp och utvärdera sin verksamhet mer medvetet. Det kan exempelvis handla om metoder för att bättre fånga upp och anpassa kulturskolan till barn och ungas synpunkter och önskemål. Det skapar också tydliga möjligheter till jämförelser och gemensam analys – att titta på resultaten tillsammans och försöka förstå resultat och orsakssamband.

EXEMPEL: I Norrbotten har kulturskolesamordnaren gjort ett arbete för att utveckla uppdragsbeskrivningar till kulturskolorna och synliggöra kulturskolornas statistik och ekonomi. Det har resulterat i att fler kommuner valt att införa kostnadsfri kulturskola (sju nu vilket är att jämföra med tre år 2019).

I Norrbotten har också en särskild satsning gjorts på att stärka barn och ungas delaktighet och inflytande i kulturskolan. 10 av 14 kulturskolor har bland annat medverkat kring en enkät bland barn och unga som syftar till att påverka kulturskolans utformning.

Foto: David Berjlund

LÄRDOMAR OCH MEDSKICK

Nedan summeras några av de huvudsakliga lärdomarna från projektet – medskick till andra som vill initiera eller stärka befintlig regional kulturskolesamverkan.

Inled med en behovsinventering: Börja samarbetet med att på riktigt tydliggöra behov och förväntningar hos alla de deltagande kulturskolorna kring vad som finns gemensamt intresse att samarbeta med. Vad är var och en villig att ge och vad förväntar sig var och en att få av samverkan?

Adressera orosmoln och skillnaderna mellan stora och små kulturskolors behov av regional samverkan: Olika kommuner har olika mycket att vinna på regional kulturskolesamverkan. Det är ofta de mindre kommunerna som "på pappret" har störst potential att kunna utveckla sin verk-

samhet med hjälp av samverkan. Samtidigt är det inte ovanligt att de har sämre förutsättningar att delta och kan vara de som har svårt att initialt investera i samverkan. Prata om olikheterna och orosmolnen. Det kan handla om oro för hur den regionala samverkan ska påverka den lokala anknytningen eller om det kommer innebära att man förlorar deltagare.

Sätt upp tydliga spelregler: Se till att tillsammans formulera syfte, mål och spelregler för samverkan. Det kan handla om såväl ekonomi som organisation och investerad tid. Varför samarbetar vi? Vad vill vi åstadkomma? Vad krävs av var och en av oss för att det ska fungera?

Alla kommuner måste inte vara med på allt: En regional samverkan kan bli tungrodd om fokus bara ska ligga på initia-

tiv som alla vill göra. Alla parter som ingår i samverkan behöver inte vara med på alla samarbetsinitiativ. Det är okej att aktiviteter ibland ”bara” sker i samverkan mellan ett par tre kommuner.

Säkerställ drivande och sammanhållande funktioner: Säkerställ att det finns personer som driver samverkan. Det handlar både om övergripande samverkansfunktioner såsom en kulturskolesamordnare men också om personer som har fokus på och driver delprojekt eller har fokus på särskilda teman.

Fundera över var personen är placerad, i vilka lokaler och i vilket syfte. Var kan personen göra mest nytta?

Engagera pedagogerna: Förankring i alla led är en viktig nyckel för fungerande samverkan. Hitta sätt att göra pedagogerna engagerade och delaktiga i den regionala samverkan. Skapa utrymme och incitament för dem att utveckla och testa idéer samt att stödja varandra i löpande utveckling av sin yrkespraktik. Pedagogernas delaktighet kan då fungera som motor för de mer operativa delarna av samverkan. Ett verktyg kan vara att skapa en gemensam policy för pedagogernas arbete inom den regionala samverkan.

Låt det regionala samarbetet driva på utvecklingen av kulturskolans kärnverksamhet: Det är svårt men avgörande att successivt utveckla ett regionalt samarbete på ett sätt som inte blir ett ”utanpåverk” utan som på riktigt stärker varje kulturskolas verksamhet. Att få stöd och ställa om och inte bara låta tillfälliga projekt utmana kulturskolans arbetsformer är utmanande

men också avgörande för en långsiktig och hållbar utveckling av verksamheten. Regional samverkan kan leda till utforskande av nya arbetssätt, men att dessutom förmåta med sig de positiva erfarenheterna och låta dem införlivas i verksamheten kräver ett starkt och modigt ledarskap och tid för perspektivdiskussioner. Det handlar om ett arbete där stödet från andra kulturskolor i regionen kan vara avgörande.

”Utmaningarna för att implementera dessa nya arbetsformer – särskilt i de mindre kulturskolorna - är ekonomiska möjligheter och beslutande mandat att skapa nya fasta tjänster för att ställa om och utveckla befintlig verksamhet permanent. Projekt är tillfälliga verksamheter som ofta bidrar till belastande extrauppgifter i redan slimmade organisationer. Det i sin tur bidrar till att de kan upplevas som konkurrerande aktiviteter och ett hot mot ”kärnverksamheten”, befintliga tjänster och ordinarie arbetsuppgifter.”

Madelene Ulfberg

Acceptera att det tar tid att utveckla samverkan: I processen med att utveckla den regionala samverkan är uthållighet, fokus och tålamod viktigt. Regional samverkan kan initialt innebära en investering i tid, resurser och förändrade synsätt och arbetssätt men som ofta upplevs betala sig över tid. Nyttan och motivationen kommer och växer i takt med att samverkan ger resultat.

”Att på riktigt anpassa och förändra kulturskolorna och övriga förutsättningar för barn och ungas möjlighet att utöva kultur är ett ultramaraton. Det handlar om svåra saker, som att ändra mindset hos väldigt många människor.”

Åsa Lundmark

Foto: David Berjlund

Avs:
Kulturskolerådet
Box 190
101 23 Stockholm

PP Sverige, Port Payé

KULTURSKOLERÅDET

